

تاریخ دریافت مقاله: ۸۷/۱۰/۱۰
تاریخ پذیرش نهایی: ۸۷/۱۱/۱۲

زهرا کمالی^۱

بررسی رویکرد والتر بنیامین به هنر عامه در تقابل با تئودور آدورنو

چکیده

مطالعه فلسفی در باب هنرهای عامه، در دهه‌های اخیر مورد توجه قرار گرفته است. هنرهای عامه‌ای چون عکاسی و سینما، تجربه هنری را برای نخستین بار برای توده‌های وسیع ممکن ساخت و هنر را از تعلق به طبقه اجتماعی خاص رها کرد. والتر بنیامین به‌عنوان عضو حاشیه‌ای مکتب فرانکفورت به امکان‌های گسترده و رهایی‌بخشی که در این تجربه جدید هنری نهفته است توجه می‌کند. او معتقد است در هنر عامه که مهمترین خصوصیت آن در عصر حاضر بازتولیدپذیری است، نیرویی نهفته که قادر است بر ضد سنت عمل کند. تجربه هنری جدید دگرگون‌کننده مفهوم خود هنر است و منش آیینی را به نفع منش سیاسی و اجتماعی کنار می‌زند. از نظر بنیامین هنرهایی چون عکاسی و سینما در عصر بازتولیدپذیری سبب شدند که هاله تقدس از گرد آثار هنری رخت بربندد. این دیدگاه بنیامین باعث ایجاد مباحثه‌ای بین او و تئودور آدورنو دیگر عضو این مکتب گردید. او که در جهت مخالف دیدگاه بنیامین قرار دارد معتقد است که هنرهای عامه (که غالباً با اصطلاح «صنعت فرهنگ» از آنها یاد می‌کند) عامدانه به قصد مردم‌فریبی و دادن توهم به مخاطبان تولید می‌شود. اما باید گفت که این رویکرد بنیامین که عمیقاً متفاوت با رویکرد دیگر اعضای این مکتب است را می‌توان زمینه‌ساز زیبایی‌شناسی نوینی دانست.

واژه‌های کلیدی: صنعت فرهنگ، بازتولیدپذیری تکنیکی، منش آیینی، هاله (تجلی)، هنر عامه

۱. کارشناس ارشد فلسفه هنر، دانشگاه هنر تهران، شهرتهران، استان تهران.